

форуми, чати, семінари, вебінари тощо) і оцінювання (з можливістю перегляду файлів проходження тестів).

Крім того, є можливість спілкування з викладачем через особисті повідомлення, форум, чат. Задля отримання зворотної відповіді (актуальності тематики ТУ, зручності реєстрації та ін.) наприкінці циклу проводиться анонімне анкетування. Ураховуючи обмежений контакт інтерна з викладачем та іншими курсантами, створюються різні групові методи навчання для закріплення навичок співпраці в колективах, наприклад, створення сторінки Вікі. Крім того, викладач має ретельно і вчасно перевіряти роботи із внесенням коментарів [5;6].

Для вирішення певних проблемних питань було б доцільно сформувати уніфіковані рекомендації щодо створення навчально-методичного контенту, його розміщення на платформі, упорядкування процедури його використання користувачами.

Не менш важлива організація професійної підготовки професорсько-викладацького складу закладу вищої освіти щодо викладання за дистанційної форми навчання і проходження процедур реєстрації й користування навчально-методичним контентом на дистанційних платформах навчальних закладів, методик і способів застосування доступних інтернет-сервісів для роботи в онлайн-режимі.

Отже, безперервне вдосконалення навчального процесу з використанням дистанційної форми навчання – перспективний напрям післядипломного навчання лікарів-інтернів і лікарів-курсантів на кафедрах післядипломної освіти медичних ЗВО.

Список використаної літератури

1. Пінчук Є.А. Формування європейського освітнього простору/ Є.А. Пінчук //Теорія і практика управління соціальними системами.–2009.– №2.– С.112-120.
2. Щодо організації дистанційного навчання: лист МОН України від 02.11.2020 №1/9-609.– Режим доступу: [Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.](#) – Назва з екрана.
3. Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів [Електронний ресурс]: Наказ МОЗ України від 22.02.2019 № 446 /Міністерство охорони здоров'я України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0293-19#Text>. – Назва з екрана.
4. Осадча Н.П. Техніки дистанційного навчання. Робота з Moodle 2.4: навч. посіб./ Н.П. Осадча, В.П. Осадчий.– Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014.– 39 с.
5. Мясникова Т.С. Система дистанційного навчання Moodle / Т.С. Мясникова, С.А. Мясников.– Харьков, 2008.– 232 с.
6. Анісімов А.М. Робота в системі дистанційного навчання Moodle: навч. посіб. / А.М. Анісімов.– 2-е вид., допов.– Харьков: ХНАГХ, 2009. – 292 с.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ: ТРАДИЦІЇ Й СУЧАСНІСТЬ

Сідаш Ю.В., Котелевська Н.В., Костиренко О.П.

Українська медична стоматологічна академія

Загальна мета науково-дослідної роботи студентів у медичних закладах вищої освіти – це формування й розвиток творчих здібностей. У статті висвітлено традиції й удосконалення форм залучення молоді до наукової й практичної діяльності на кафедрі терапевтичної стоматології УМСА.

Ключові слова: науково-дослідна робота, студентська наукова група.

The general purpose of research work of students in medical institutions of higher education is the formation and development of creative abilities. The article highlights the traditions and improvement of forms of youth involvement in scientific and practical activities at the department of therapeutic dentistry UMSA.

Key words: research work, student research group.

Одним із найважливіших засобів формування висококваліфікованого спеціаліста стала науково-дослідна робота студентів як сукупність заходів, спрямованих на засвоєння студентами в процесі навчання методів, прийомів, навичок науково-дослідних робіт, розвиток здібностей до наукової роботи, ініціативності й самостійності в її реалізації.

Діяльність студентських наукових гуртків сприяє оволодінню спеціальністю лікаря, розширенню теоретичного кругозору з фундаментальних дисциплін і наукової ерудиції майбутніх спеціалістів-стоматологів, ознайомленню студентів зі станом розробки наукових проблем, формуванню здібностей застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, прищепленню студентам навичок ведення наукових дискусій тощо.

Загальною метою НДРС у медичних закладах вищої освіти є формування й підсилення творчих здібностей студентів-медиків, розвиток і вдосконалення форм залучення молоді до наукової й практичної діяльності, що забезпечують єдність навчального, наукового й виховного процесів для підвищення рівня професійної підготовки спеціалістів медичного профілю, зокрема стоматологів [4].

Для успішного функціонування й результативної діяльності наукових студентських гуртків необхідне дотримання низки основних організаційних принципів: доцільність, добровільність, плановість, реальність тематики, різноманітність методів роботи, стабільність складу, урахування інтересів і можливостей студентів, висока наукова кваліфікація й зацікавленість викладача, спадкоємність і формування традицій у роботі, стимулювання, високий теоретичний рівень, академічна доброчесність тощо.

Науково-дослідна робота студентів – одна з давніх традицій викладання на кафедрі терапевтичної стоматології УМСА й займає одне з чільних місць у формуванні особистості лікаря-стоматолога [5]. На кафедрі постійно функціонує студентське наукове товариство, яке за період майже 100-річного існування кафедри підготувало багато відомих науковців і високопрофесійних практичних лікарів-стоматологів. Усі керівники СНТ кафедри за тривалий

час його існування були також його гуртківцями (к.мед.н. Аніщенко Р.І., д.мед.н. Гасюк Н.В., к.мед.н. Іленко Н.В., к.мед.н. Котелевська Н.В.). Нині роботою студентської наукової групи керує к.мед.н., доцент Сідаш Ю.В. Керівництво роботою студентів здійснюють викладачі кафедри – кандидати медичних наук, асистенти, доценти й професори.

Залучення студентів до роботи наукового гуртка проводиться співробітниками кафедри під час лекцій, практичних занять, в індивідуальних бесідах і консультаціях, а також за допомогою інформаційної роботи СНТ академії, комунікацій у соціальних мережах. Зацікавленість роботою в гуртку проявляють і вітчизняні студенти, й іноземні студенти англomовної форми навчання.

Традиційно робота гуртка проводиться за планом, який складається на рік. На організаційних зборах за вибором студентів розподіляють теми доповідей і рефератів, ознайомлюють їх зі списком основної й додаткової літератури і пропонують обміркувати план роботи. Спільно з викладачами – безпосередніми керівниками проводиться вибір теми дослідження для наукової роботи. Важливою вимогою до вибору теми дослідження є її перспективність, сучасність і креативність або стабільність: дослідник має усвідомлювати тенденції розвитку явищ і процесів, які він збирається вивчати. Перспективність визначає параметри для вибору об'єкта дослідження, добору відповідних методів, а також характеристики умов, для яких буде здійснюватися впровадження результатів наукової роботи. Стабільність відображається в наукових роботах багаторічними дослідженнями, зокрема з фундаментальних дисциплін.

Визначаючи тему дослідження, необхідно також урахувати можливості її розробки безпосередньо в закладі вищої медичної освіти, а саме – клінічній базі. Насамперед ідеться про час, який студент може виділити на це з урахуванням усього навчального процесу. Також мають бути враховані всі можливості розробки теми, зважаючи на витрату матеріальних і фінансових ресурсів. Досвід свідчить, що важливу роль у виборі теми студентом відіграє ступінь її відповідності тематичній спрямованості науково-дослідної роботи кафедри. Наприклад, тему студент розробляє під керівництвом викладача, наукового керівника, отже, він зможе отримати кваліфіковану допомогу в тому разі, якщо цей викладач протягом певного часу проводив дослідження з цього напрямку.

Провідні напрями студентських наукових робіт, які виконуються на кафедрі терапевтичної стоматології, такі: сучасні методи лікування ускладненого карієсу; використання сучасних пломбувальних матеріалів для реставрації зубів; діагностика й лікування хвороб тканин пародонта; морфологічні дослідження тканин періодонта й зубів; вивчення стоматологічного статусу студентів стоматологічного й міжнародного факультетів.

Студентам-гуртківцям на загальних зборах читають лекцію про методи і способи наукового дослідження, збирання матеріалу, роботи над літературою, про користування статистичними методами дослідження тощо. Уже декілька років ця форма роботи проводиться централізовано СНТ академії.

Безпосередньо з науковими керівниками гуртківців проводять самостійний добір наукових літературних джерел (книг, брошур, статей), офіційних документів, відомчих матеріалів із теми й опрацюють їх.

На етапах роботи проводиться розробка проблеми (теми) і складання змісту науково-дослідної роботи. Складаючи зміст роботи, перш за все необхідно обґрунтувати тему, визначити її актуальність, новизну, поставити мету, розробити завдання тощо. Також формулюють гіпотезу, наукове передбачення, визначають методологію дослідження. У науково-дослідній роботі студентів застосовують переважно метод спостереження в його різноманітних формах, аналіз і узагальнення власного практичного досвіду й досвіду інших працівників, науковий експеримент, аналіз результатів роботи інших медичних вишів, різноманітні спеціальні дослідницькі методи, а також методи математичної статистики, моделювання тощо. Далі систематизують накопичений матеріал відповідно до плану роботи, аналізують наукові праці, практичний досвід, роблять узагальнення, проводять статистичну обробку зібраних матеріалів. На основі отриманої інформації про окремі явища, що вивчаються, визначають дані, які характеризують досліджуваній комплекс загалом. На останньому етапі науково оформляють результати дослідження. Усі матеріали систематизують і готують до узагальнення й літературного оформлення, формулюють загальні висновки щодо науково-дослідної роботи.

Керівник наукового гуртка має спостерігати за всіма студентами, допомагати їм у розробці обраних тем, в організаційних питаннях щодо вибору й висвітлення матеріалу наукових робіт (конференції, конкурси), в оформленні роботи.

Доповіді заслуховуються за заздалегідь складеним графіком на одному з засідань гуртка. У дискусіях СНГ на кафедрі беруть участь професори, доценти й викладачі кафедри, що підвищує почесність і престижність участі студента в науково-дослідній діяльності [2].

Формами підбиття підсумків роботи гуртка стають конкурс доповідей, участь у наукових конференціях вишу і предметних олімпіадах, круглі столи, зустрічі з ученими, публікації тез кращих робіт у наукових збірниках, участь у Всеукраїнських і міжнародних студентських наукових конференціях. Це спонукає молодих дослідників ретельно готувати виступ, формує ораторські здібності. Кожний студент має змогу оцінити свою роботу на тлі інших і зробити відповідні висновки. Оскільки на конференціях зазвичай відбувається творче обговорення доповідей, кожен доповідач може почерпнути оригінальні думки, ідеї.

У сучасних умовах виші модернізують систему освіти на основі інформативних і комунікативних технологій, які створюють нові перспективи й можливості для навчання [3]. Сучасні інформативні технології в освіті дозволяють розширювати можливості самостійної науково-дослідної роботи студента. Так, завдяки електронним виданням і віртуальним навчальним лабораторіям у студентів виникла можливість швидко отримувати наукову інформацію. Сучасні інформаційно-комунікаційні системи дають можливість обговорювати наукові проблеми на форумах, листуватися з молодими науковцями й викладачами. Ці технології змінюють функції викладача і студента, при цьому викладач перетворюється на консультанта-координатора, а не тільки виконує інформаційно-контролюючу функцію. Студенту надається можливість самостійно обирати шляхи розв'язання наукової проблеми.

Однією з інноваційних форм роботи СНТ кафедри зі студентами-старшокурсниками стала організація й проведення на академічному рівні інтелект-шоу «Міс і містер терапевтичної стоматології», де допитливі студенти демонструють свої теоретичні знання, клінічне мислення й ораторські здібності, отримують неоціненний досвід, а глядачі – задоволення від спілкування з молоддю.

Удосконалення НДРС – обов'язковий компонент діяльності фахівців вищої школи. Однак на сучасному етапі можна виділити низку проблем педагогіки і психології, які є в цьому напрямі. Нині невелика частина студентів бере активну участь у наукових гуртках і прагне до самостійних наукових досліджень, тому в більшості студентів не сформовані навички дослідницької діяльності. Причини цього – нестача ресурсів на підтримку й розвиток матеріально-технічного оснащення кафедр (лабораторій, клінічних залів) і недостатня мотивація. Розвиток і підтримка в студентів мотивації до науково-дослідної та творчої діяльності, ініціативності, самостійності й відповідальності потребує індивідуального підходу до кожного студента. Також не слід забувати про такий найважливіший стимул розвитку професійного потенціалу студента як суспільне визнання наукової діяльності майбутнього фахівця [1]. Кілька років поспіль студентські науково-дослідні роботи під керівництвом викладачів кафедри займають призові місця завдяки сучасним інформаційним і комунікативним технологіям. Креативність і мобільність дозволяють молодим фахівцям презентувати свої наукові роботи й надбання в інших вишах України й за кордоном і займати призові місця.

Отже, навчально-дослідна робота студентів стала вагомим чинником підвищення ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця в медичному закладі вищої освіти, оскільки передбачає індивідуалізацію навчання, дає змогу реалізовувати особистісно орієнтоване навчання, розширює обсяг знань, умінь і навичок студентів, сприяє формуванню активності, ініціативи, допитливості, розвиває творче мислення, спонукає до самостійних пошуків. На кафедрі терапевтичної стоматології УМСА зберігаються традиції студентської наукової роботи, які продовжуються в сучасності й підкріплюються вагомими здобутками студентів-гуртківців.

Список використаної літератури

1. Деякі шляхи модернізації науково-дослідної роботи студентів / О.В. Рибалов, О. І. Яценко, О.С. Іваницька, І.О. Іваницький, Н.А. Соколова // Матеріали навч.-наук. конф. з міжнар.уч. – Полтава, 2017. – С. 135-136.
2. Дискусія як один із методів стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів-медиків в рамках роботи студентського наукового товариства / Т.О. Петрушанко, Н.В. Гасюк, Т.М. Мошель [та ін.] // Світ медицини та біології. – 2013. – Т.9, №3. – С. 165-167.3. Іленко Н.М. Інформаційно-комунікаційні технології при вивченні дисципліни «Терапевтична стоматологія» на кафедрі терапевтичної стоматології ВДНЗУ «УМСА» / Н.М. Іленко, Н.В. Котелевська, О.М. Бойченко // Український стоматологічний альманах. – 2017. – №3. – С.42-43.
3. 4.Особливості організації науково-дослідної роботи студентів на кафедрі терапевтичної стоматології / Т.О. Петрушанко, І.Ю. Литовченко, І.Ю. Попович, Н.В. Котелевська // Матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2016. – С. 165-167.
4. 5.Сідаш Ю.В. Мотиваційна складова як запорука успіху в організації самостійної роботи студентів на кафедрі терапевтичної стоматології / Ю.В. Сідаш // Український стоматологічний альманах. – 2019. – №1. – С. 48–51.

U ŹRÓDEŁ PEDAGOGIKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ – KSIĘDZA PSALMÓW JAKO KLUCZ FRAZEOLOGII JĘZYKA POLSKIEGO

Sieroń R. B.

Pedagogical University of Krakow, Poland

The book of Psalms is one of the most original books of the Bible. It includes as many as 150 songs and is considered as one of the poetically coloured wisdom pieces. The Psalms are the prayer of the centuries for both Jews and Christians. For centuries, they have inspired theologians, mystics and artists. This article, continuing the started research cycle of the Old Testament sources of biblical pedagogy, takes up the pedagogical dimension of the Book of Psalms. The author focuses on the influence of the biblical Psalms on the phraseology of the Polish language and provides appropriate examples (in linguistic and cultural dimensions).

Key words: Christian pedagogy, phraseology, Polish language, cultural dimensions.

Wstęp. Niniejszy artykuł, kontynuujący rozpoczęty cykl badawczy starotestamentalnych źródeł pedagogiki biblijnej podejmuje temat wymiaru pedagogicznego Księgi Psalmów¹. Autor skoncentruje się na wpływie biblijnych Psalmów na frazeologię języka polskiego i poda odpowiednie przykłady (wymiar lingwistyczno-kulturowy).

Psalmy odegrały szczególną rolę w życiu Izraela, będąc codzienną modlitwą. Podobną rolę odegrały w chrześcijaństwie, stając się elementem powszechnej modlitwy Kościoła zarówno w *Liturgii godzin (Brewiarzu)*, jak i liturgii mszalnej i muzyce kościelnej. Psalmi stały się również elementem pobożności, stanowiąc podstawę wielu polskich pieśni kościelnych np. pieśń *Kto się w opiekę* to Psalm 91 w przekładzie Jana Kochanowskiego, nestora literatury i poezji polskiej (1530-1584). Również nazwa *psalm* została przyjęta dla oznaczenia wielu utworów np. *Psalmi przyszłości* Zygmunta Krasieńskiego (1812-1859). We wszystkich językach istnieją liczne przekłady Psalmów, często tworzone przez największych poetów. W literaturze polskiej spotykamy przekłady psalmów m.in. Jana Kochanowskiego z wybitną muzyką renesansowego muzyka Mikołaja Gomółki z Sandomierza, Franciszka Karpińskiego (1741-1825), Leopolda Staffa (1878-1957), Czesława Miłosza (1911-2004). Nie dziwi więc, że Psalmi zostały nazwane przez znaną

¹ Autor zbadał już w kluczu pedagogiki biblijnej starotestamentalną Pieśń nad pieśniami oraz Księgę Hioba; zob. R.B. Sieroń, *Od eros do agape. Pedagogia miłości w starotestamentalnej Pieśni nad pieśniami w świetle badań interdyscyplinarnych*, „Społeczeństwo i Rodzina. Stalowowolskie Studia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II”, nr 43 (2/2015), kwiecień – maj – czerwiec 2015 r., s. 7-26; tenże, *Pedagogia cierpienia Księgi Hioba w świetle badań interdyscyplinarnych*, „Społeczeństwo i Rodzina” nr 56 (3/2018), lipiec-wrzesień 2018, s. 30-53. Pomogła w tym kwerenda badawcza przeprowadzona w maju 2015 r. w Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie.